

Силабус
навчальної дисципліни
Практикум інструментально-виконавської підготовки
(основний / додатковий музичний інструмент,
оркестровий клас)
2023-2024 навчальний рік

Освітня програма «Середня освіта (музичне мистецтво та англійська мова)»

Спеціальність 014 Середня освіта

Предметна спеціальність 014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво)

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Рівень вищої освіти перший

Викладач (і)	Бурназова Віра Володимирівна, Сергієнко Світлана Михайлівна
Посилання на сайт	https://bdpu.org.ua/
Контактний тел.	+380953533543 Бурназова Віра Володимирівна +380954150159 Сергієнко Світлана Михайлівна
Е-mail викладача:	veronik3105@gmail.com Бурназова Віра Володимирівна svetlanasergh@ukr.net Сергієнко Світлана Михайлівна
Графік консультацій	Згідно з індивідуальним графіком консультацій викладачів

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів/ годин	Індивідуальні заняття	Практичні заняття	Самостійна робота	Звітність
3/90	20	10	60	залік

Семестр: I, II

Мова навчання: українська

Ключові слова: музичний інструмент, сольне інструментальне виконавство, інструментальний супровід, колективне музикування, інструментальний ансамбль, оркестр, творчий колектив, репетиційний процес, концертний виступ.

Мета та предмет курсу:

Мета курсу – підготувати студентів, майбутніх учителів музичного мистецтва, до володіння музичним інструментом на рівні, необхідному для реалізації освітнього процесу у закладах загальної середньої освіти, сформуванню умінь та навички сольного та колективного виконавства на музичному інструменті; сприяти всебічному розвитку музичних здібностей, образного творчого мислення, артистизму; виховувати естетичний смак та любов до музичного мистецтва, моральні та професійні якості особистості музиканта-педагога, підвищувати його професійну ерудицію.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є система виконавських умінь та навичок, необхідних для вираження художнього задуму музичного твору в процесі індивідуального та колективного інструментального музикування.

Компетентності та програмні результати навчання:

Програмні компетентності	
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 3. Здатність до навчання, самонавчання й опанування сучасних знань, необхідних для організації ефективної діяльності у професійній сфері; пошуку, оброблення й аналізу інформації з різних джерел.
	ЗК 6. Здатність до особистісного і професійного самовизначення, самоствердження й самореалізації; толерантного ставлення до всіх суб'єктів педагогічної взаємодії.
	ЗК 7. Здатність до організації партнерсько-лідерських стосунків, створення команди однодумців, ухвалення ефективних рішень у стандартних та невизначених умовах та готовність брати відповідальність за результати спільної діяльності.
	ЗК 8. Здатність діяти на основі принципів і норм педагогічної етики, правил культури поведінки у

	стосунках із дорослими й здобувачами освіти на основі
--	--

	загальнолюдських та національних цінностей, норм суспільної моралі.
Фахові компетентності (ФК)	ФК 1. Здатність систематично застосовувати набуті теоретичні і методичні знання, критично аналізувати концептуальні історичні, філософські, психолого-педагогічні, музично-теоретичні, вокальні, диригентсько-хорові, інструментальні принципи, методи і технології з урахуванням англomовного контексту.
	ФК 9. Здатність до різних видів виконавської діяльності: вокальної (інтерпретація вокальних творів державною, англійською та мовами національних спільнот Північного Приазов'я), інструментальної (інтерпретація інструментальних творів, в тому числі і композиторів Північно-Східного регіону) на регіональному, національному, європейському та глобалізаційному рівнях (фестивалі, конкурси, майстер-класи тощо) із застосуванням англomовної комунікації.
	ФК 10. Здатність шляхом самостійного навчання освоїти нові області, використовуючи здобуті психолого-педагогічні, музично-теоретичні, методичні, англomовні знання, вокальні, диригентсько-хорові, інструментальні навички для продовження навчання із значним ступенем автономії.
Програмні результати навчання (ПРН)	
ПРН 2. Генерувати базові знання та розуміння основ музичного мистецтва, інших видів мистецтв, англійської мови у професійній діяльності.	
ПРН 4. Класифікувати, інтегрувати, екстраполювати та інтерпретувати, як державною, так і англійською мовами, музичні твори та мистецькі об'єкти і процеси з урахуванням національних, регіональних контекстів в академічному	

середовищі.

ПРН 5. Майстерно ілюструвати вокальні (англійською та мовами національних спільнот Північного Приазов'я) та інструментальні музичні твори як в освітньому процесі, так і в професійній сфері на регіональному, національному, європейському та глобалізаційному рівнях (фестивалі, конкурси, майстер-класи тощо), застосовуючи англійськомовний контент.

ПРН 8. Застосовувати знання на сучасному рівні з музичного мистецтва, суміжних мистецтв (вокального, інструментального, образотворчого, хореографічного та ін.) та англійської мови з метою розуміння міждисциплінарних зв'язків між ними для подальшої їх інтеграції в освітньому процесі.

ПРН 9. Класифікувати, співвідносити, критично аналізувати й оцінювати відкриті джерела

інформації державною і англійською мовами для проведення освітнього діяльності танаукового пошуку.

ПРН 13. Створювати в освітньому середовищі партнерсько-лідерські стосунки в командах

однодумців, дискутувати, експериментувати, аргументувати, підсумовувати, ухвалювати ефективні рішення у стандартних і невизначених умовах, брати відповідальність за результати спільної діяльності.

ПРН 14. Планувати, організовувати, здійснювати, підводити підсумки самостійної роботи,

уміти отримувати результат у визначений deadline з наголосом на професійну сумлінність та унеможливлення плагіату.

Зміст курсу:

Модуль «Основний музичний інструмент»

Змістовий модуль 1. Інструктивно-технічна підготовка студентів.

Тема 1. Гама дієзні до 3-х знаків.

Тема 2. Розвиток технічних навичок у роботі над етюдом.

Тема 3. Музична термінологія. Читання з листа легких пісень шкільного репертуару.

Змістовий модуль 2. Художньо-виконавська підготовка студентів.

Тема 4. Опанування п'єси шкільного репертуару за 1 клас.

Тема 5. Робота над твором великої форми.

Тема 6. Реалізація художньо-виконавського задуму при виконанні п'єси українського автора.

Змістовий модуль 3. Художньо-інтегративна підготовка студентів.

Тема 7. Розвиток виконавської техніки. Робота над етюдом.

Тема 8. Гама бемольні до 3 знаків.

Тема 9. Опанування п'єси шкільного репертуару за 1 клас.

Змістовий модуль 4. Художньо-виконавська підготовка студентів.

Тема 10. Робота над твором великої форми.

Тема 11. Розвиток виконавських навичок у роботі над поліфонічним твором.

Модуль «Додатковий музичний інструмент»

Змістовий модуль 1. Формування початкових навичок гри на музичному інструменті.

Тема 1. Постановка виконавського апарату та основні принципи звукоутворення.

Тема 2. Координація рук при вирішенні різноманітних технічних завдань.

Змістовий модуль 2. Звуковидобування лівою рукою і позиційна гра.

Тема 3. Звуковидобування лівою рукою. Мелізми.

Тема 4. Принципи руху лівої руки при зміні позицій.

Змістовий модуль 3. Розширення технічного та художнього арсеналу

Тема 5. Керування якісними характеристиками звука.

Тема 6. Виконавські прийоми підвищеної складності і колористичні прийоми.

Змістовий модуль 4. Особливості використання музичного інструмента як засобу музичного виховання школярів

Тема 7. Два різнохарактерні твори.

Тема 8. Виконання двох пісень шкільного репертуару під власний інструментальний супровід.

Модуль «Оркестровий клас»

Змістовий модуль 1. Склад оркестру та його загальний звуковий об'єм.

Тема 1. Музичні інструменти українського народу, їх виникнення та удосконалення талановитими майстрами.

Тема 2. Характеристика оркестрових інструментів, їх технічні та художньо-виражальні можливості, прийоми гри.

Змістовий модуль 2. Характеристика звукових об'ємів струнно-смичкової групи.

Тема 3. Смичкові музичні інструменти – група струнних музичних інструментів, звук на яких видобувається за допомогою смичка, яким проводять по натягнутих струнах.

Тема 4. Загальний оркестровий діапазон та звукові можливості окремих інструментів смичкової групи.

Змістовий модуль 3. Звуковий об'єм духової та струнної групи.

Тема 5. Загальний оркестровий діапазон та об'єм струнно-щипкової групи.

Тема 6. Підгрупи духових інструментів в оркестрі. Яскрава, потужна звучність духової групи оркестру.

Змістовий модуль 4. Використання баянів та акордеонів у оркестрі.

Тема 7. Оркестрові можливості інструментів клавішно-міхової групи. Застосування інструментально-виконавських умінь, набутих у класі основного музичного інструменту (баян, акордеон).

Тема 8. Робота над звуком, динамікою, нюансуванням, артикуляцією. Робота над оркестровим строем та ансамблем. Динаміка, штрихи, характер звуковедення. Виконання в темпі у ансамблі з іншими інструментами оркестру.

Методи навчання:

- словесні (бесіди, дискусії, пояснення, проблемного пояснення);
- ілюстративні (показ, демонстрація, спостереження);
- пояснювально-ілюстративні (поєднання викладачем пояснень з ілюстрацією прийомів);
- репродуктивні (відтворення студентами виконавських дій викладача або іншого виконавця);
- використання технічних засобів (аудіо- та відео- запис, програмного комп'ютерного забезпечення тощо);
- репродуктивно-варіативні (видозмінене відтворення запозичених виконавських дій);
- креативні, творчі (створення студентами оригінальних варіантів інтерпретації музичних творів, опанування навичок імпровізації тощо);
- проблемно-пошукові (самостійний пошук студентами засобів і способів розв'язання проблемних ситуацій у процесі виконання навчальних завдань);
- проектування (створення власного проекту роботи над музичним твором);
- метод самоаналізу (формування у студентів навичок самоаналізу та самостійного коригування своїх навчальних дій);
- комплексні методи (на основі інтеграції знань з інших фахових дисциплін у процесі інструментальної підготовки).

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять):

Навчальна дисципліна «Практикум інструментально-виконавської підготовки» передбачає індивідуальну та групову роботу: індивідуальні заняття

з основного та додаткового музичних інструментів, практичні заняття з оркестрового класу.

Політика проведення навчальних занять регламентується положеннями БДПУ:

- [Про організацію освітнього процесу в БДПУ](#)
- [Про організацію самостійної роботи студентів БДПУ](#)
- [Про академічну доброчесність у Бердянському державному педагогічному університеті](#)
- [Про використання технологій дистанційного навчання в освітньому процесі Бердянського державного педагогічного університету](#)

Основні принципи проведення аудиторних занять: доброзичлива партнерська атмосфера, відкритість до конструктивної критики, нових та неординарних ідей, толерантність, сприяння творчому розвитку.

Усі завдання, передбачені програмою дисципліни, мають виконуватись вчасно у визначений термін. У разі пропуску занять з поважної причини, здобувач освіти має право отримати консультацію викладача з питань пропущеної теми згідно встановленого графіка.

Упродовж засвоєння курсу студенти можуть проявляти автономність у навчальній діяльності шляхом залучення до неформальної та інформальної освіти, результати якої можуть бути визнані і зараховані згідно нормативних документів БДПУ.

Індивідуальні проекти (якщо вони передбачені) мають здійснюватись із дотриманням академічної доброчесності. Презентації до виступів та інтерпретації музичних творів мають бути авторськими оригінальними.

Програмою курсу передбачено можливість використання дистанційних освітніх технологій, зокрема системи MOODLE та інтернет-платформи для проведення відео-конференцій Zoom тощо.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність:

Акустичні музичні інструменти, звукопідсилювальна апаратура, методична література, друквані та електронні нотні матеріали, аудіо- та відео-записи. Персональний комп'ютер з програмами для запису та редагування музичних творів.

Система оцінювання та вимоги:

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти впродовж семестру відбувається за накопичувальною системою на основі внутрішньої університетської 100-бальної шкали.

Кожний модуль навчального курсу оцінюється окремо, загальна оцінка вираховується як середнє арифметичне підсумкових балів, отриманих з «основного музичного інструменту», «додаткового музичного інструменту» та «оркестрового класу». Якщо принаймні за один із цих модулів здобувач освіти отримує нижче 50-ти балів, результати вивчення усього курсу вважаються незадовільними, що зумовлює необхідність його повторного складання, або повторного проходження.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

ЕКЗАМЕН (ЗАЛІК)		
Всього оцінок	Сума балів	Оцінка ЄКТС
	Всього складали	
	90-100	A
	78-89	B
	65-77	C
	58-64	D
	50-57	E
	35-49	FX
	0-34	F
	Не допущено/не з'явилися	

Засоби оцінювання студентів

за модулем «Основний музичний інструмент»:

Поточне оцінювання результатів навчання в межах аудиторної та самостійної роботи, модульний контроль, залік.

Музичні твори, виконані під час сольних виступів у концертних програмах, музичних фестивалів та конкурсах можуть бути зараховані в межах оцінювання окремих тем.

Розподіл балів, які отримують студенти

I семестр

Поточне тестування та самостійна робота						МКР	Сума
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6		
10*	10	10	10	10	10	40	100

*вказується максимальна кількість балів

Під час модульної контрольної роботи студенти виконують:

1. Етюд.
2. П'єсу кантиленного характеру.
3. П'єсу рухливого характеру.

II семестр

Поточне тестування та самостійна робота					МКР	Сума
Змістовий модуль 3			Змістовий модуль 4			
T7	T8	T9	T10	T11		
10	10	10	10	10	50	100

Під час модульної контрольної роботи студенти виконують:

1. Етюд.
2. Твір великої форми.
3. П'єсу шкільного репертуару (слухання музики) за 1 клас.

Складові оцінки навчальних досягнень здобувачів освіти у відсотковому відношенні в межах максимальної кількості балів за проходження теми, або виконання модульної контрольної роботи:

- знання напам'ять музичного тексту виконуваних творів – від 0 до 20%;
- якість звуковидобування – від 0 до 20%;
- технічна вправність – від 0 до 20%;
- точна передача стилевих особливостей твору – від 0 до 10%;
- переконливість виконавської інтерпретації – від 0 до 10%;
- впевнене й емоційне виконання – від 0 до 10%;
- артистизм – від 0 до 10%.

Загалом – від 0 до 100%.

**Засоби оцінювання студентів
за модулем «Додатковий музичний інструмент»:**

Поточне оцінювання результатів навчання в межах аудиторної та самостійної роботи, модульний контроль, залік.

Музичні твори, виконані під час сольних виступів у концертних програмах, музичних фестивалів та конкурсах можуть бути зараховані в межах оцінювання окремих тем.

**Розподіл балів, які отримують студенти
I семестр**

Поточне тестування та самостійна робота					Сума
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		МКР	
T1	T2	T3	T4	50	100
12	12	13	13		

Під час модульної контрольної роботи студенти виконують:

1. Інструментальну п'єсу або етюд.
2. Акомпанемент до дитячої пісні або інструментальний твір зі слухання музики у закладах загальної середньої освіти.

II семестр

Поточне тестування та самостійна робота					Сума
Змістовий модуль 3		Змістовий модуль 4		МКР	
T5	T6	T7	T8	50	100
12	13	12	13		

Під час модульної контрольної роботи студенти виконують:

1. Інструментальний твір кантиленного характеру.
2. Інструментальний твір рухливого характеру
3. Акомпанемент до дитячої пісні або інструментальний твір зі слухання музики у закладах загальної середньої освіти.

Складові оцінки навчальних досягнень здобувачів освіти у відсотковому відношенні в межах максимальної кількості балів за проходження теми, або виконання модульної контрольної роботи:

- знання напам'ять музичного тексту виконуваних творів – від 0 до 20%;
 - якість звуковидобування – від 0 до 20%;
 - технічна вправність – від 0 до 20%;
 - точна передача стильових особливостей твору – від 0 до 10%;
 - переконливість виконавської інтерпретації – від 0 до 10%;
 - впевнене й емоційне виконання – від 0 до 10%;
 - артистизм – від 0 до 10%.
- Загалом – від 0 до 100%.**

Засоби оцінювання студентів за модулем «Оркестровий клас»:

Поточне оцінювання гри оркестрових партій на практичних заняттях, оцінка за самостійні домашні завдання, модульний контроль, залік. Музичні твори, виконані у складі оркестру під час виступів у концертних програмах, музичних фестивалів та конкурсах можуть бути зараховані в межах оцінювання окремих тем.

Розподіл балів, які отримують студенти

I семестр

Поточне тестування та самостійна робота					Сума
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		МКР	
T1	T2	T3	T4	50	100
12	13	12	13		

Під час модульної контрольної роботи оцінюється індивідуальне і колективне виконання оркестрових партій всіх творів, передбачених тематичним змістом курсу.

II семестр

Поточне тестування та самостійна робота					Сума
Змістовий модуль 3		Змістовий модуль 4		МКР	
T5	T6	T7	T8	50	100
12	13	12	13		

Під час модульної контрольної роботи оцінюється індивідуальне і колективне виконання оркестрових партій всіх творів, передбачених тематичним змістом курсу.

Складові оцінки навчальних досягнень здобувачів освіти у відсотковому відношенні в межах максимальної кількості балів за проходження теми, або виконання модульної контрольної роботи:

- впевнене читання музичного тексту оркестрових партій – від 0 до 20%;
- якість звуковидобування – від 0 до 10%;
- технічна вправність – від 0 до 10%;
- точна передача стильових особливостей твору – від 0 до 10%;
- переконливість виконавської інтерпретації – від 0 до 10%;
- впевнене й емоційне виконання – від 0 до 10%;
- артистизм – від 0 до 10%;
- володіння навичками колективної гри (ритмічна синхронність, артикуляційна, динамічна і темброва узгодженість, слуховий контроль) – від 0 до 10%;
- розуміння функції своєї партії у загальному звучанні твору – від 0 до 10%.

Загалом – від 0 до 100%.

Список рекомендованих джерел

Основні

1. Бродський Г.Л., Горбенко О.Б., Сметана С.О. Оркестровий клас : навчально-методичний посібник. Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В.Винниченка, 2016. 328 с.
2. Гаркуша Л.І., Економова О.С. Підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва до професійної діяльності. Навчально-методичний посібник. Київ: КУ.ім. Б.Грінченка, 2016. 161с.
3. Генкин А.А. Эстетические основы «чистого» пианизма в этюдах и упражнениях Карла Черни: монография. Харьков: Мачулин, 2019. 304 с.
4. ГризоголазоваТ.І. Методика навчання гри на фортепіано: навчальний посібник. Київ: Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2018. 169 с.
5. Гринчук І.П. Методичні аспекти роботи над зразками жанру мініатюри у класі фортепіано: Методична розробка. Слов'янськ: Вид-во Б. І. Маторіна, 2018. 2018. 53 с.
6. Михалюк А. М. Формування виконавської культури майбутніх учителів музики засобами українського фортепіанного мистецтва : навчально-методичний посібник. Київ: Ліра-К, 2016. 220 с.
7. Новосядла І.С. Методологія викладання спеціального інструмента (фортепіано) у вищому навчальному закладі: методичні рекомендації для організації самостійної роботи студентів за напрямом підготовки 014.13 «Середня освіта (Музичне мистецтво)» Івано-Франківськ: Ярина, 2017. 28 с
8. Основи викладання гри на фортепіано : [навчальний посібник до курсів «Музично-інструментальне виконавство», «Основний музичний інструмент», «Виконавське мистецтво», «Історія і методика вищої мистецької освіти» / Укл. Стотика І. Г., Власенко Е. А. Мелітополь, 2020 р. 93 с.
9. Шукайло В. Ф. Шлях до майстерності піаніста: навчально-методичний посібник. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2017. – 206 с.
10. Яценко І.А. Методика викладання гри на спеціальному інструменті : метод. рек. для студ. спец. 6.020204 «Музичне мистецтво». Луганськ : ДЗ «ЛНУ ім. Т. Шевченка», 2015. 103 с.

Додаткові

11. Барсова І. Книга про оркестр. Київ: «Музична Україна», 1981. 206 с.
12. Богданов В. Історія духового музичного мистецтва України. Харків, 2000. 254 с.
13. Гуцал В. Грає оркестр українських народних інструментів. Київ : «Мистецтво», 1978. 134 с.
14. Косенко П.Б. Основи класичної техніки гітариста: метод. рек.. Київ : Муз. Україна, 2013. 44 с.
15. Михайлова Н. П. Особливості формування педагогічної майстерності студентів-піаністів у музичному вчз: Одеса: Астропринт, 2014. С.136
16. Пятигорский В.М. Система скрипичной техники: учебно-метод. Пособие. В 2-х ч. Часть I. Теория. Методические указания. Киев : Кафедра, 2011. 120 с.
17. Фоміна Т. М. Сильові принципи фортепіанного виконання і можливості індивідуальної виконавської інтерпретації: навч. посіб. Одеса: Астропринт, 2014. 136с.
18. Хоткевич Г. Музичні інструменти українського народу. Харків : Держ. вид-во України, 1930. 287 с.
19. Classical & Fingerstyle Guitar Techniques by David Oakes. – Hal Leonard Corporation, 2000. – 59 p.
20. Gerard Charlie. Improvising Jazz Trumpet. Ney York: Amsco Publications, 2003. 80 p.

Інтернет-ресурси

21. <https://dspace.bdpu.org/>
22. <https://library.bdpu.org/>
23. <http://www.dls.kherson.ua/dls/Library/LibdocView.aspx?id=3f8c5870-0c75-49b5-90a3-6f95f71711b5>
24. <https://www.musicaneo.com/>
25. <http://www.musicfancy.net/uk/sheet-music-archive-ua>
26. <http://www.nbu.gov.ua>
27. <http://www.sheetmusicarchive.net/>